INTELLIGENCE INFO

ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 – 8159, Volumul 1, Numărul 2, Decembrie 2022

Puncte de vedere privind tipologia serviciilor de intelligence din unele state ale NATO

Tiberiu Tănase

Pentru a cita acest articol: Tănase, Tiberiu (2022), Puncte de vedere privind tipologia serviciilor de intelligence din unele state ale NATO, *Intelligence Info*, **1**:2, 47-54, https://www.intelligenceinfo.org/puncte-de-vedere-privind-tipologia-serviciilor-de-intelligence-din-unele-state-ale-nato/

Publicat online: 06.10.2022

Puncte de vedere privind tipologia serviciilor de intelligence din unele state ale NATO

Col.(r) dr. Tănase Tiberiu, cercetător asociat - Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii – Divizia Istoria Stiinței - al Academiei Romane

Rezumat

Serviciile de informații interne, externe și militare, serviciile de securitate și alte departamente de informații și protecție realizează cunoașterea, prevenirea, contracararea sau înlăturarea, după caz, a amenințărilor la adresa securității naționale. În asigurarea stării de securitate, un rol fundamental îl reprezintă cunoașterea disfuncționalităților, vulnerabilităților, factorilor de risc, amenințărilor și pericolelor la adresa acesteia, care se realizează prin identificarea/transmiterea de către alte organe competente, a priorităților informaționale, căutarea și obținerea de informații Pentru securitate, analiza/prelucrarea acestora și transmiterea/diseminarea acestora către factorii de decizie împuterniciți din punct de vedere legal pentru prevenirea și contracararea deciziilor. Acest obiectiv se realizează prin acțiunile operative specifice structurilor de informații, instituțiilor statului, integrate organic în administrația statului, pe baza unui suport juridic adecvat, a responsabilității depline a autorităților politice și a controlului parlamentar.

Cuvinte cheie: servicii de intelligence, NATO

Abstract

The internal, external and military intelligence services, security services and other departments of intelligence and protection make knowledge, prevention, counteraction or removal, as appropriate, of threats to national security. In securing the state of security, a fundamental role is the knowledge of the dysfunctions, vulnerabilities, risk factors, threats and dangers to it, which are achieved by identifying / transmitting by other competent bodies, informational priorities, searching and obtaining information For security, their analysis / processing and their transmission / dissemination to legally empowered decision makers to prevent and counteract decisions. This objective is achieved through the specific

operative actions of the intelligence structures, state institutions, organically integrated into the state administration, on the basis of an adequate legal support, full responsibility of the political authorities and parliamentary control.

Keywords: intelligence agencies, NATO

INTELLIGENCE INFO, Vol. 1, Nr. 2, Decembrie 2022, pp. 47-54
ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 - 8159
URL: https://www.intelligenceinfo.org/puncte-de-vedere-privind-tipologia-serviciilor-de-intelligence-din-unele-state-ale-nato/

Introducere

Serviciile de informaţii interne, externe şi militare, serviciile de securitate şi alte structuri departamentale de informaţii şi protecţie[1] realizează cunoaşterea[2], prevenirea[3], contracararea[4] sau înlăturarea, după caz, a ameninţărilor la adresa securităţii naţionale[5].

În *asigurarea stării de securitate*, un rol fundamental revine *cunoaşterii disfuncţiilor, vulnerabilităţilor, factorilor de risc, ameninţărilor şi stărilor de pericol* la adresa acesteia, care se realizează prin identificarea/sau transmiterea de către alte organisme abilitate, a priorităţilor informative, căutarea şi obţinerea informaţiilor pentru securitate, analiza/procesarea şi transmiterea/diseminarea lor factorilor legal abilitaţi, în vederea luării deciziilor de prevenire şi contracarare. Acest obiectiv se realizează prin

[1] Ne referim numai la cele care au/deţin în structura lor componenta informativă - n.n.

[2] *Cunoaşterea* oferă capacitatea identificării tendinţelor de evoluţie a fenomenelor perturbatoare la adresa democraţiei şi a statului de drept, a mediilor de proliferare a armelor de distrugere în masă, a actorilor crimei organizate, terorismului şi vectorilor care generează şi desfăşoară acţiuni specifice războiului informaţional împotriva statului român şi a aliaţilor săi, cf. Doctrinei Naţionale a Informaţiilor pentru Securitate, p. 20.

[3] *Prevenirea* este reacţia de apărare prin care se reduc sau se înlătură sursele generatoare de riscuri la adresa securităţii naţionale (loc. cit., p. 21).

[4] *Contracararea* este acţiunea de apărare prin care se blochează materializarea ori consumarea unei ameninţări, ibidem**.**

[5] Vezi definiţia din Doctrina Naţională a Informaţiilor pentru Securitate**,** p.11.

acţiunile operative specifice ale structurilor de informaţii, instituţii ale statului de drept, integrate organic în ansamblul administraţiei statului, în baza unui suport legal corespunzător, a unei responsa-bilităţi depline a autorităţilor politice şi controlului parlamentar.

În acest context, structurile de informaţii pentru securitate sunt obligate[6]:

- să caute, să identifice, să obţină şi să furnizeze factorilor de decizie politico-statală cunoştinţe ample şi exacte despre problemele care generează vulnerabilităţi, factori de risc, ameninţări şi pericole la adresa securităţii interne a României şi a aliaţilor săi, potrivit cererilor formulate de beneficiari şi, în anumite cazuri, şi în funcţie de anumite evaluări proprii (când este vorba de ameninţări extrem de grave);

- să contribuie, prin măsuri de cunoaştere, la prevenirea conflictelor locale şi zonale generate de noii actori identificaţi în state agresoare, actori non-statali – interesaţi să controleze difuzarea informaţiilor pentru promovarea intereselor proprii, aşa-zisele corporaţii multinaţionale - cu o identitate foarte greu de stabilit, care intră în jocurile internaţionale ca actori ai politicii globale, precum şi organizaţiile criminale de cele mai diverse tipuri;

- să-şi reevalueze permanent modul de acţiune, în vederea identificării cu operativitate a oportunităţilor şi ameninţărilor la adresa intereselor naţionale;

- să evalueze şi să prognozeze evoluţia situaţiei operative în domeniul securităţii naţionale, să formuleze propuneri de măsuri adecvate de cunoaştere, prevenire şi contracarare a factorilor de risc şi ameninţărilor şi să sprijine procesul de luare a deciziilor;

- să asigure un management eficient al resurselor, pe bază de programe integrate, să-şi îmbunătăţească activitatea de cooperare, conlucrare şi colaborare cu instituţiile din sistemul securităţii naţionale şi cu cele ale partenerilor externi;

- să elaboreze evaluări şi analize complexe asupra stării de securitate naţională, care să identifice şi să sesizeze ameninţările potenţiale, caracteristicile mediului în care acestea acţionează şi să propună măsuri adecvate pentru protejarea obiectivelor, valorilor fundamentale şi intereselor naţionale împotriva oricăror acţiuni ilegale.

---

[6] Ibidem, p. 21.

Furnizarea informaţiilor de cunoaştere, anticipare şi prevenire a ameninţărilor la adresa securităţii naţionale vizează fundamentarea şi determinarea deciziilor şi acţiunilor autorităţilor, instituţiilor şi organismelor însărcinate cu aplicarea legii.

1. Categorii de intelligence ca servicii- informaţii, contrainformaţii şi securitate)/ organizarea şi competenţe/atribuţii generale

1.1. Categorii de intelligence ca servicii

Activitatea de informaţii pentru securitate presupune şi existenţa instru-mentelor necesare desfăşurării acesteia, respectiv organizații/serviciile de intelligence Acestea pot fi clasificate în funcţie de mai multe criterii: scop, obiective şi aria/spaţiul de acţiune, modul de relaţionare faţă de putere, subordonare, structură etc.

În acest sens, în funcţie de:

- *scopul* pentru care au fost constituite, serviciile de intelligence pot fi de *intelligence propriu-zise, counterintelligence/contrainformaţii, securitate*;
- *obiective şi aria/spaţiul de acţiune,* pot fi: *servicii de intelligence interne, servicii de intelligence externe*;
- *modul de relaţionare* faţă de putere şi/sau subordonarea acestor servicii, pot funcţiona *servicii independente/autonome* sau *departamentale*;
- ***structura acestora,*** pot fi *civile, militare, mixte* (având în componenţă atât civili cât şi militari).

În general, în legislaţia statelor democratice întâlnim forme de clasificare combinate, sens în care o serie de specialişti au optat pentru un sistem de ***clasificări multicriterii,*** care ar putea împărţi serviciile de informaţii, potrivit misiunilor şi modului de organizare, în servicii de:

- *informaţii propriu-zise* – interne şi externe;
- *independente/autonome sau departamentale* cu structură civilă, militară sau mixtă;
- *contrainformaţii* – interne care pot fi independente sau departamentale cu structură civilă, militară sau mixtă;
- *securitate* – interne, cu structură militară.

2. Organizarea şi competenţele unor servicii de intelligence din unele state euro atlantice

În ultimii ani, dar mai ales după 11 septembrie 2001, preocupările statelor în vederea organizării mai eficiente a structurilor şi managementului serviciilor de informaţii s-a intensificat, fiind adoptate diferite forme organizatorice de realizare a acestui obiectiv,

cu rezultate concrete în îmbunătăţirea eficienţei şi perfor-manţelor acestora[7]. În esenţă, serviciile de informaţii au scopul de căuta şi procura date, a le analiza şi transforma în informaţii necesare conducerii politice, economice şi militare a unui stat, în procesul ciclului/fluxului informaţional. Modul în care este organizat şi se desfăşoară acest proces determină structura şi modul de funcţionare a unui serviciu de informaţii şi contribuie în mod esenţial la crearea unei culturi organizaţionale şi de securitate specifice.

Astfel, *varianta unei organigrame a unui serviciu de iintelligence ar putea avea, ca principale componente/ structuri de: conducere şi coordonare/ control, culegere, exploatare/analiză, tehnice, protecţie, administrative/logistice.*

● Structurile de *conducere* sunt cele care asigură managementul performant al fiecărui serviciu în integralitatea sa, în funcţie de competenţe şi atribuţii, utilizând, în planificarea strategică, coordonarea şi orientarea activităţilor desfăşurate, diagnoza, prognoza, controlul şi evaluarea dinamică, pe etape, obiective, scopuri, probleme etc., şi urmărind permanent identificarea şi diminuarea sau eliminarea vulnerabilităţilor şi disfuncţiilor survenite, creşterea capacităţii serviciului respectiv de îndeplinire a misiunilor, respectiv, de cunoaştere, prevenire şi contracarare a ameninţărilor.

Un atribut important al acestor structuri este asigurarea proporţiei juste între compartimentele informativ-operative şi cele funcţionale/de sprijin din cadrul servi-ciului şi multiplicarea mijloacelor de cooperare (pe planul exterior şi al comunităţilor informative) şi conlucrare (în interiorul fiecărui serviciu/fiecărei agenţii).

● Structurile (compartimentele) de *culegere* sunt interfaţa dintre serviciul de informaţii şi surse, având ca principale sarcini conducerea surselor existente (transmiterea nevoilor de informaţii, obţinerea acestora şi transmiterea lor în timp util la centru, retribuirea surselor şi altele), crearea de noi surse, asigurarea continuităţii conducerii compartimentelor de culegere şi alocarea lor eficientă, pentru îndeplinirea tuturor misiunilor stabilite de centru.

● Structurile (compartimentele) de *exploatare/analiză* sunt în general împărţite pe ţări sau zone de interes, precum şi pe tematici (terorism, arme de distrugere în masă, infrastructuri critice etc.)[8].

---

[7] Corneliu Pivariu, Lumea Secretelor, O modalitate de a înţelege informaţiile strategice, Editura Pastel, 2005, p. 320.

[8] Ibidem, p. 231.

Este important ca această analiză să se facă integrat, cu utilizarea unor metode moderne şi, acolo unde se impune, pe baza cooperării şi schimbului de informaţii cu alte servicii/agenţii/departamente şi a exploatării tuturor bazelor de date existente.

● Pentru executarea unor *operaţiuni speciale tehnice* (având în vedere că cea mai mare parte a serviciilor de informaţii dispun de astfel de entităţi speciale) există structuri compuse din tehnicieni care pun la dispoziţia compartimentelor de culegere şi exploatare mijloacele tehnice necesare îndeplinirii misiunilor ce le revin.

În multe cazuri, prin aceste compartimente sunt gestionate şi legăturile de diferite tipuri în cadrul serviciului de informaţii cu beneficiarii, transmisiile de date, precum şi gestionarea bazelor de date, fără de care îndeplinirea misiunilor unui serviciu de informaţii nu mai poate fi concepută.

● Structurile (compartimentele) de *protecţie*, în cooperare cu celelalte compartimente, au o legătură particulară cu domeniul tehnic, colaborare care cunoaşte o dezvoltare deosebită în condiţiile actuale şi de perspectivă a noilor tehnologii în întreaga activitate a serviciilor de informaţii.

O funcţie extrem de importantă a acestor structuri este de asigurare a protecţiei datelor şi informaţiilor clasificate utilizate în activităţile fiecărui serviciu, de orientare, evidenţă şi control al respectării măsurilor şi normelor instituite în acest sens.

● Structurile (compartimentele) ***administrative/logistice*** joacă un rol impor-tant în asigurarea bunei funcţionări şi crearea condiţiilor unei evoluţii corespun-zătoare a întregului serviciu de informaţii.

În cadrul structurilor funcţionale un rol deosebit îl au cele de management al resurselor umane, prin intermediul cărora se asigură atât proiecţia adecvată a carierei, cât şi continuitatea, prin rezervele de personal şi activităţile de instruire şi specializare.

Orice structură de informaţii, indiferent de categoria căreia îi aparţine, conţine în principal entităţi de: *conducere/coordonare/control* (management strategic)*, culegere, exploatare/analiză, tehnice, protecţie* (centrate pe activităţile informative secrete)*, administrative/logistice*, alături de *alte structuri specifice* (relaţionare-cooperare, centre de exploatare a surselor deschise, centre de cercetare de securitate specializată, unităţi juridice, unităţi/centre de educaţie-instrucţie şi resurse umane etc., în funcţie de profilul pentru care funcţionează).

Un aspect important este acela că un sistem sau un serviciu de informaţii şi securitate modern conţine, de regulă, una sau mai multe structuri de intervenţie şi centre operative.

Dintre caracteristicile mai importante ale structurilor informative euroatlantice menţionăm:

- în SUA funcţionează o agenţie/serviciu de informaţii civilă guvernamentală - CIA, coordonată, la rândul său, de Directorul Serviciilor Naţionale de Informaţii, alături de alte şase structuri departamentele civile şi opt structuri informative militare ale Departamentului Apărării, cu ponderea cea mai importantă în cadrul structurilor de informaţii americane;

- în timp ce în statele sud-est europene există situaţii diverse de subordo-nare şi coordonare ale serviciilor de informaţii, în statele membre ale UE cu democraţie consacrată funcţionează[9], de la caz la caz, organe şi structuri specializate în activitatea de informaţii, cuprinse în structuri departamentale (ministere), potrivit competenţelor repartizate fie preponderent Ministerelor Apărării (cazul Franţei, Spaniei, Portugaliei), fie echilibrat, între Ministerul Apărării şi de Interne (cazul Marii Britanii şi Germaniei). Coordonarea acestor servicii se face de la nivel guvernamental, prin structuri adecvate aparţinând comunităţii informative.

3. ”Comunitatea de intelligence ”- funcţionarea coordonată a sistemului de Intelligence

„Comunitatea de intelligence ” este o noţiune generică, prin care se desemnează funcţionarea coordonată a Sistemului Naţional de Intelligence .

Nu trebuie confundată comunitatea de intelligence a unui stat (intelligence community) cu ansamblul serviciilor specializate în protejarea securităţii şi siguranţei naţionale (sistemul de securitate naţională – national security system/ sector), care, *deşi însumează totalitatea organismelor cu componente în această sferă, nu au o conducere şi coordonare unitară, ci una disparată, în funcţie de îndatoririle fiecărei instituţii în parte.*

Dacă Statele Unite au promulgat primele o lege care să prevadă în mod expres definirea *„comunităţii de informaţii”*, alte state cu democraţii consacrate nu au realizat acest lucru decât mult mai târziu, sau deloc. Acestea au înfiinţat, totuşi, structuri implicate în realizarea securităţi naţionale, care, în ansamblu, funcţionează după principiile „comunităţii de informaţii”.

Astfel, în Portugalia nu am întâlnit, printre actele normative consultate, nici unul în care să apară conceptul *„comunitate de informaţii”*, dar putem afirma că *Sistemul de Informaţii al Republicii Portugheze (SIRP),* creat *prin Legea Cadru a Sistemului de Informaţii al Republicii* Portugheze[10], *îndeplineşte rolul şi funcţiile unei Comunităţii de Informaţii*.

---

[9] Vezi pe larg Cristian Troncotă, Horaţiu Blidaru, Careul de Aşi**,** Editura Elion, Bucureşti, 2004, p. 13 şi „Sfera Politicii”, din 30 septembrie 1998;

[10] Legea nr.30/5 septembrie 1984, modificată prin Legile nr.4/21.02.1995, 15/30.04.1996 şi 75-A/22.06.1997, din Portugalia.

Faptul că acest sistem contribuie la acoperirea întregii problematici specifice domeniilor de realizare a securităţii naţionale, permiţând abordarea unitară a problemelor manageriale şi funcţionale ale structurilor de informaţii care îl compun, implică evitarea paralelismelor şi suprapunerilor în activitatea serviciilor de informaţii şi permite un control unitar, eficient şi calificat, pe domenii, probleme şi profiluri de activitate, în funcţie de competenţe şi misiunile încredinţate conturează ideea că în fapt (sistemul) a fost gândit şi reprezintă de facto o „comunitate de informaţii”[11].

În concluzie, putem afirma că existenţa „comunităţii de informaţii” într-o formă organizată şi funcţională presupune şi un management integrat, care să permită serviciilor de intelligence, în ansamblul lor, să realizeze analize cât mai obiective şi să nu fie supuse, separat sau în totalitate, unor eventuale presiuni directe din partea factorului politic, pentru prezentarea sau „cosmetizarea” unor informaţii conform cu dorinţele acestuia.

Concluzii

Comparând structurile de informaţii de securitate sau pentru securitate din diverse state euroatlantice, se constată că acestea pot fi clasificate după câteva criterii: a) scopul – de informaţii propriu-zise, contrainformaţii, securitate; b) obiective şi aria/spaţiul de acţiune – servicii de informaţii interne, servicii de informaţii externe; c) modul de relaţionare faţă de putere şi/sau subordonarea acestor servicii/agenţii, anume: servicii independente/autonome sau departamentale; d) structura resurselor umane ale acestora – civile, militare, mixte (având în componenţă atât personal militar, cât şi civil).

Folosind cel puţin două sau trei dintre criteriile enunţate putem împărţii serviciile/agenţiile informative/pentru securitate în patru categorii: a) informaţii propriu-zise - interne şi externe; b) contrainformaţii – interne, care pot fi independente sau

---

[11] Tănase Tiberiu, Elena-Maria Nicolae, *Comunitatea de Informaţii – expresie a nevoii de coordonare a structurilor informative ale sistemului securităţii naţionale* A XII-a Sesiune Anuală de Comunicări Ştiinţifice a Academiei Naţionale de Informaţii, secţiunea I, volumul *Ştiinţele socio-umane şi rolul lor în actualul mediu de securitate vol. II,* (colectiv), ISBN general (10) 973-7610-05-2.

p. 156-157.

departamentale, cu structură civilă, militară sau mixtă; c) informaţii şi securitate – interne şi externe; d) securitate – interne, cu structură militară; e) independente sau departamentale cu structură civilă, miliară sau mixtă.

Orice structură de informaţii, indiferent de categoria căreia îi aparţine, conţine în principal entităţi de: conducere/coordonare/control (management strategic), culegere, exploatare/analiză, tehnice, protecţie (centrate pe activităţile informative secrete), administrative/logistice, alături de alte structuri specifice (relaţionare – cooperare, centre de exploatare a surselor deschise, centre de cercetare de securitate specializată, unităţi juridice, unităţi/centre de educaţie – instrucţie şi resurse umane etc., în funcţie de profilul pentru care funcţionează).

Un aspect important este acela că un sistem sau un serviciu de informaţii şi securitate modern conţine, de regulă, una sau mai multe structuri de intervenţie şi centre operative.